

**«Ақтау теңіз сауда порты» ұлттық компаниясы» акционерлік қоғамының
сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарты**

1. Жалпы ережелер

1. «Ақтау теңіз сауда порты» ұлттық компаниясы» акционерлік қоғамының осы Сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарты (бұдан әрі – Стандарт) «Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы» Қазақстан Республикасы Заңының 10-бабына, Қазақстан Республикасының Мемлекеттік қызмет істері және сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл агенттігі бекіткен сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарттарды әзірлеу жөніндегі әдістемелік ұсынымдарға, сондай-ақ «Ақтау теңіз сауда порты» ұлттық компаниясы» акционерлік қоғамындағы сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл саясатына сәйкес әзірленіп, «Ақтау теңіз сауда порты» ұлттық компаниясы» акционерлік қоғамының (бұдан әрі – «АТСП» ҰК» АҚ, Қоғам), оның ішінде сыбайлас жемқорлыққа қатысты ең қауіпті салаларда тыйым салу, шектеулер жүйесін білдіреді.

2. Стандарттың мақсаты сыбайлас жемқорлық көріністеріне жол бермеу, құқықтық сауаттылықты және Қоғам қызметіндегі сыбайлас жемқорлық көріністеріне нөлдік төзімділікті арттыру болып табылады.

3. Стандарттың міндеттері:

1) сыбайлас жемқорлыққа қарсы тұрақты мінез-құлықты қалыптастыру және функционалдық міндеттерді жүзеге асыру кезінде Қоғам қызметкерлерінің жауапкершілігін арттыру;

2) сыбайлас жемқорлық көріністерін уақтылы анықтау және олардың теріс салдарын болғызбау;

3) Қоғам қызметінің, оның ішінде сыбайлас жемқорлыққа қатысты аса қауіпті салаларда тиімділігі мен ашықтығын арттыру.

4. Стандарттың қағидаттары:

1) аңдылық;

2) транспаренттілік;

3) әдептілік;

4) жеке және заңды тұлғалардың құқықтары мен заңды мүдделерін сақтау және оларды сыбайлас жемқорлық көріністерінен қорғау;

5) мүдделер қақтығысына жол бермеу.

5. Стандарт Қоғам қызметкерлерінің белгіленген ережелерді мүлтіксіз сақтауға және Қоғам қызметіндегі сыбайлас жемқорлық көріністерінің алдын алуға бағытталған іс-әрекеттері мен шешімдерін айқындайды.

6. Осы стандарттың тыйымдары, шектеулері мен рұқсаттары:

1) жарғылық қызметте көзделген функцияларды жүзеге асыру;

2) жеке және заңды тұлғалардың құқықтары мен заңды мүдделерін іске асыру;

3) лауазымдық міндеттерін орындау.

7. Стандарт Қоғамның барлық қызметкерлері үшін міндетті болып табылады.

8. Стандарт талаптарының сақталуын бақылау Қоғамның құрылымдық бөлімшелер жетекшілеріне жүктеледі.

9. Стандарт талаптарын орындамағаны үшін не тиісінше орындамағаны үшін Қоғамның әрбір қызметкері дербес жауапты болады.

10. Стандарт талаптарын орындамағаны үшін не тиісінше орындамағаны үшін

тәртіптік немесе материалдық жауапкершілік Қоғамның Басқарма төрағасының (Президентінің) шешімімен белгіленеді.

11. Стандарттың сақталуы (сақталмауы) туралы ақпарат Қоғам қызметкерлерін аттестаттау және олардың жұмыс тиімділігін бағалау кезінде пайдаланылады.

2. Басқарушылық және өзге де шешімдерді дайындау және қабылдау кезіндегі (тыйымдар, шектеулер және рұқсаттар) мінез-құлық (әрекет) ережелері

12. Өзіне немесе үшінші тұлғаларға пайда табу мақсатында лауазымдық міндеттерді жүзеге асыру кезінде қызметтік жағдайын пайдаланбау.

13. Лауазымдық міндеттерін орындау кезінде жеке мүдделерді басшылыққа алмау.

14. Үшінші тұлғалардың мүдделерін білдіруден немесе лоббизм жасаудан, сол сияқты олардың атынан іс-әрекеттер жасаудан бас тарту.

15. Басқа адамдарды сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтар жасауға көндірмеу және көтермелемеу.

16. Әріптестер мен басшыларға өзара қарым-қатынастардың белгіленген тәртібін бұзатын, олардың бейтарап қызметтік шешім қабылдауына әсер етуі мүмкін заңсыз өтініштермен жүгінуден бас тарту.

17. Мүліктік және мүліктік емес игіліктер мен артықшылықтарды алу немесе иемдену мақсатында ресми таратуға жатпайтын қызметтік (құпия) және өзге де ақпаратты пайдаланбау.

18. Әріптестерге, басшыларға және өзге де лауазымды адамдарға сыйлықтар бермеуге және лауазымдық өкілеттіктерін пайдалана отырып, мүліктік пайда, игілік не артықшылық алу үшін қызметтік емес қызметтер көрсетпеу керек.

19. Лауазымдық өкілеттіктерін орындауға байланысты сыйлықтар қабылдамау.

20. Өз іс-әрекеттерімен және мінез-құлқымен Қоғам тарапынан сынға себеп бермеу, сын үшін қудалауға жол бермеу, кемшіліктерді жою және өз қызметін жақсарту үшін сындарлы сынды қолдану.

21. Шындыққа сәйкес келмейтін мәліметтер таратпау.

22. Мүдделер қақтығысына жол бермеу, олар туындаған кезде заңнамаға сәйкес оларды жою шараларын қабылдау.

23. Егер жақын туыстық қатынастағы адамдардың (ата-ана, жұбай, бауыр, апа, бала) тікелей қарамағында немесе бақылауында болуына байланысты болса, лауазымға тағайындалудан бас тарту.

24. Заңда тәртіптік, әкімшілік не қылмыстық жауаптылық көзделген теріс қылықтар мен өзге де құқық бұзушылықтар жасауға жол бермеу.

25. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимылда, сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтарды ашуда белсенділік таныту.

26. Тікелей басшыға қызметтік міндеттерін орындау кезінде мүдделер қақтығысы, жеке мүдделілік туындағаны туралы, сыбайлас жемқорлық мінез-құлқына көндіру және сыйлықтар алу немесе сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылық жасау туралы баяндау.

27. Тікелей басшыдан алынған өкімнің заңдылығына күмән туралы жоғары тұрған басшыға дереу жазбаша нысанда хабарлау.

28. Егер тікелей басшының өзі мүдделер қақтығысына қатысса, жоғары тұрған басшылыққа жүгіну керек.

29. Өз лауазымдық міндеттерін орындау кезінде іскери әдеп және ресми мінез-құлықтың белгіленген ережелерін сақтау.

30. Әріптестерден жоғары құқықтық және сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениетті сақтауды қолдау және талап ету.

31. Мүдделер қақтығысының, сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтардың туындау себептері мен жағдайларын және олардың салдарын жою жөнінде тұрақты негізде шаралар қабылдау.

32. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы рәсімдерді қолдану (сақтау) мәселелері бойынша қызметкерлерге жеке кеңес беруді ұйымдастыру.

33. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы ведомстволар мен ұйымдар өкілдерінің қатысуымен дөңгелек үстелдер, семинарлар және басқа да іс-шаралар өткізу.

34. Қызметкерлерді, клиенттерді Қазақстан Республикасының Сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнамасын бұзу бойынша ақпарат қабылдау үшін құпия ақпараттандыру жүйесінің жұмысы шеңберінде сенім телефоны мен электрондық пошта жәшігінің болуы туралы хабардар ету.

35. Ұжымда бірлікті нығайтуға ықпал ету, ресми түрде қолданылатын орыс және Қазақстан халқының басқа да тілдерімен тең дәрежеде мемлекеттік тілге құрметпен қарау.

36. Жеке және заңды тұлғалардың құқықтары мен заңды мүдделерін қозғайтын шешімдер қабылдаудың ашықтығын қамтамасыз ету.

3. Қоғамның ішкі құжаттарының жобаларын дайындау немесе қарау кезіндегі (тыйым салу, шектеулер мен рұқсаттар) мінез-құлық (әрекет) ережелері

37. Өзіне және үшінші тұлғаларға пайда табу мақсатында Қоғамның нормативтік құқықтық актілерін, жергілікті актілерін әзірлеуге жол бермеу керек.

38. Сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтар жасауға ықпал ететін дискрециялық өкілеттіктер мен нормалар алып тастау керек.

39. Сыбайлас жемқорлық және өзге де құқыққа қайшы сипаттағы құқыққа қарсы іс-қимылдар жасау үшін алғышарттар жасайтын сыбайлас жемқорлыққа қарсы нормаларды анықтау және жобаларда тиісті алдын алу шараларын көрсету тұрғысынан қабылданған ішкі құжаттарға талдау және сараптама жүргізу керек.

40. Бұрын қабылданған ішкі құжаттар бойынша сыбайлас жемқорлыққа қарсы мониторинг және сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне талдау жүргізу, ал оларда сыбайлас жемқорлық нормалары анықталған жағдайда оларды жою жөнінде шаралар қабылдау керек.

4. Сатып алу саласындағы еңбек, сауда және HR функцияларын жүзеге асыру кезіндегі мінез-құлық (әрекет) ережелері (тыйымдар, шектеулер және рұқсаттар)

4.1. Сатып алу қызметін жүзеге асыру кезінде

41. Жеке табыс табуға байланысты кәсіпкерлік және өзге де қызметті жүзеге асыруда біреуге жәрдем көрсетуден бас тарту.

42. Өткізілетін сатып алуларға осы әлеуетті өнім берушінің бірінші басшыларының жақын туыстарының, жұбайының (зайыбының) немесе жекжаттарының және (немесе) осы әлеуетті өнім берушінің уәкілетті өкілінің өнім берушіні таңдау туралы шешім қабылдауға құқығы бар не өткізілетін сатып алуларда Тапсырыс берушінің немесе сатып алуды ұйымдастырушының өкілдері болып табылатын қатысуына жол бермеу.

43. Атқарушылық құжаттар бойынша орындалмаған міндеттемелері бар және Борышкерлердің бірыңғай тізіліміне енгізілген әлеуетті өнім беруші және (немесе) ол тартатын қосалқы мердігер (бірлесіп орындаушы) ретінде қатысуға жол бермеу.

44. Тендерлік/сараптамалық комиссияның қызметіне және тендерлік/сараптамалық комиссияның шешім қабылдауына қандай да бір қысым көрсетпеу.

45. «Самұрық-Қазына» ұлттық әл-ауқат қоры» акционерлік қоғамының, Қоғамның жергілікті актілерінде көзделген жағдайлардан басқа әлеуетті өнім берушілерге сатып алу өткізу рәсімдеріне қатысу кезінде адал бәсекелестікті қамтамасыз ету үшін тең мүмкіндіктер беру.

46. Сатып алу процестерінің ашықтығын қамтамасыз ету.

47. Сатып алуды жүзеге асыру кезінде сыбайлас жемқорлық көріністеріне жол

бермеу.

48. Сыбайлас жемқорлықтың белгілі болған фактілері туралы, сондай-ақ материалдарды немесе әуре-сарсандарды жеделдетіп қарағаны үшін қандай да бір пайда алуға итермелеу туралы басшылыққа дереу баяндау.

4.2. Коммерциялық қызметті жүзеге асыру кезінде

49. Қызмет көрсетуге өтініштерді қарау кезінде әуре-сарсаңға салу фактілеріне жол бермеу.

50. Қызмет көрсету үшін міндетті емес қосымша құжаттарды ұсынуды талап етпеу және сұратпау.

51. Сыбайлас жемқорлықтың белгілі болған фактілері туралы, сондай-ақ материалдарды немесе әуре-сарсандарды жеделдетіп қарағаны үшін қандай да бір пайда алуға итермелеу туралы басшылыққа дереу баяндау.

52. Жеке табыс табуға байланысты кәсіпкерлік және өзге де қызметті жүзеге асыруда біреуге жәрдем көрсетуден бас тарту.

4.3. Кадрларды іріктеу және орналастыру кезінде

53. Кадрларды іріктеу және орналастыру кезінде жақын туыстық қатынастағы адамдардың (ата-аналары, жұбайлары, бауырлары, әпкелері, балалары) тікелей бағыныстылығына немесе бақылауында болуына жол бермеу керек.

54. Жоғары лауазымға тағайындау үшін кандидаттарды іріктеу кезінде меритократия қағидатын басшылыққа алу керек (басқару қағидаты, оған сәйкес басшылық лауазымдарды әлеуметтік шығу тегі мен қаржылық байлығына қарамастан ең қабілетті адамдар атқаруы керек).

55. Жерлестік және жеке адалдық белгілері бойынша кадрларды іріктеу және орналастыру жағдайларына жол бермеу.

56. Басшы лауазымдарға жұмысқа қабылдау кезінде негізгі міндеттерді, тыйымдар мен шектеулерді түсіндіру.

57. Қызметкерлердің дербес деректері туралы мәліметтерді негізсіз беруге жол бермеу.

58. Қолданыстағы еңбек заңнамасының талаптарын қатаң сақтау.

4.4. Қызметкерлерді басқару кезінде

59. Қарамағындағыларды сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтар жасауға мәжбүрлемеу.

60. Бағынысты және басқа да лауазымды адамдар тарапынан сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнама нормаларын бұзу фактілеріне жол бермеу және тоқтату.

61. Қарамағындағыларға қызметтен тыс сипаттағы мәселелерді шешуге, жеке тапсырмаларды орындауға тарту мақсатында оларға ықпал ету үшін қызметтік жағдайды пайдаланбау.

62. Жоғары тұрған, төмен тұрған не онымен қызметте немесе жұмыста өзге де тәуелді лауазымды адаммен ақшалай немесе өзге де мүліктік сипаттағы құмар ойындарға қатыспау.

63. Бағыныстағы лауазымды адамдар арасында еңбек жүктемесінің біркелкі бөлінбеуіне жол бермеу.

64. Бағынысты қызметкерлердің лауазымдық міндеттерінен тыс, сондай-ақ заңнамаға қайшы келетін анық орындалмайтын өкімдер немесе өкімдер бермеу керек.

65. Бағынысты қызметкерлердің міндеттері мен өкілеттіктерінің көлемін нақты және нақты анықтау.

66. Бағыныстағы лауазымды тұлғалар қызметінің нәтижелерін бағалау, сондай-ақ көтермелеу және жазалау шараларын қолдану кезінде әділдік пен объективтілік таныту.

67. Қарамағындағылардың сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтар жасауына ықпал ететін себептер мен жағдайларды жою.

68. Әріптестердің өздерінің лауазымдық міндеттерін орындау барысында туындаған мүдделер қақтығысын реттеу бойынша толық шараларды уақтылы қабылдау.
